

**DORIVOR O‘SIMLIKLARNI YETISHTIRISHDA EKOLOGIK TOZA
TEXNOLOGIYALAR****Uralova Malika Baxodir qizi***Toshkent davlat agrar universiteti Dorivor
o‘simliklarni yetishtirish va qayta ishlash
texnologiyasi yo‘nalishi 2-bosqich talabasi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada dorivor o‘simliklarni yetishtirish jarayonida ekologik toza texnologiyalardan foydalanishning ilmiy-amaliy ahamiyati yoritib berilgan. Organik dehqonchilik tamoyillari, biologik o‘g‘itlar va zararkunandalarga qarshi ekologik xavfsiz kurash usullari, suv va tuproq resurslaridan oqilona foydalanish masalalari tahlil qilingan. Ekologik toza texnologiyalar dorivor xomashyo sifatini oshirish, atrof-muhitni muhofaza qilish va barqaror qishloq xo‘jaligini rivojlantirishning muhim omili sifatida baholanadi.

Kalit so‘zlar: dorivor o‘simliklar, ekologik toza texnologiyalar, barqaror dehqonchilik.

Annotation: This article highlights the scientific and practical importance of using environmentally friendly technologies in the cultivation of medicinal plants. The study analyzes the principles of organic farming, the use of biological fertilizers, environmentally safe pest control methods, and the rational use of water and soil resources. Eco-friendly technologies are considered a key factor in improving the quality of medicinal raw materials, protecting the environment, and promoting sustainable agriculture.

Keywords: medicinal plants, eco-friendly technologies, sustainable farming.

Аннотация: В статье освещается научно-практическое значение применения экологически чистых технологий при выращивании лекарственных растений. Проанализированы принципы органического земледелия, использование биологических удобрений, экологически безопасные методы борьбы с вредителями, а также рациональное использование водных и почвенных ресурсов. Экологически чистые технологии рассматриваются как важный фактор повышения качества лекарственного сырья, охраны окружающей среды и устойчивого развития сельского хозяйства.

Ключевые слова: лекарственные растения, экологически чистые технологии, устойчивое земледелие.

So‘nggi yillarda dunyo miqyosida ekologik muammolarning keskinlashuvi, atrof-muhitning ifloslanishi va tabiiy resurslarning kamayib borishi qishloq xo‘jaligida barqaror va ekologik xavfsiz texnologiyalarni joriy etishni taqozo etmoqda. Ayniqsa,

dorivor o'simliklarni yetishtirish sohasida ekologik toza yondashuvlar alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki dorivor o'simliklar inson salomatligi bilan bevosita bog'liq bo'lib, ulardan tayyorlanadigan dori vositalarining sifati yetishtirish jarayonida qo'llanilgan texnologiyalarga chambarchas bog'liqdir.

An'anaviy dehqonchilikda kimyoviy o'g'itlar, pestitsidlar va gerbitsidlardan keng foydalanish qisqa muddatda hosildorlikni oshirishi mumkin, biroq uzoq muddatda tuproq degradatsiyasi, suv resurslarining ifloslanishi va biologik muvozanatning buzilishiga olib keladi. Dorivor o'simliklar uchun esa bunday yondashuv ayniqsa xavfli bo'lib, ularning tarkibida zararli kimyoviy qoldiqlarning to'planishiga sabab bo'lishi mumkin. Natijada dorivor xomashyoning shifobaxsh xususiyatlari pasayadi va inson salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatish ehtimoli ortadi.

Shu sababli dorivor o'simliklarni yetishtirishda ekologik toza texnologiyalardan foydalanish zamonaviy qishloq xo'jaligining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Ekologik toza texnologiyalar nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilishga xizmat qiladi, balki tuproq unumdorligini saqlash, suv resurslaridan oqilona foydalanish, bioxilma-xillikni asrash hamda yuqori sifatli dorivor xomashyo yetishtirish imkonini beradi. Ushbu yondashuv barqaror rivojlanish tamoyillariga to'liq mos keladi.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi dorivor o'simliklarni yetishtirishda qo'llaniladigan ekologik toza texnologiyalarning mazmun-mohiyatini ochib berish, ularning afzalliklarini ilmiy jihatdan tahlil qilish hamda ekologik va iqtisodiy samaradorligini asoslab berishdan iborat. Maqolada organik dehqonchilik, biologik o'g'itlar, ekologik himoya usullari, suv tejankor texnologiyalar va ekologik sertifikatlash masalalari keng yoritiladi.

Ekologik toza texnologiyalarning asosini organik dehqonchilik tamoyillari tashkil etadi. Organik usulda yetishtirilgan dorivor o'simliklar tarkibida zararli kimyoviy qoldiqlar bo'lmaydi, bu esa ularning farmakologik qiymatini oshiradi. Organik dehqonchilikda mineral o'g'itlar o'rniga kompost, go'ng, biogumus kabi tabiiy o'g'itlardan foydalaniladi.

Biologik o'g'itlar va tuproq unumdorligini saqlash: Tuproq unumdorligini saqlash va yaxshilash ekologik toza texnologiyalarning muhim yo'nalishidir. Biologik o'g'itlar tuproqning mikrobiologik faolligini oshirib, o'simliklarning oziqlanish jarayonini yaxshilaydi. Bu esa dorivor o'simliklarning sog'lom rivojlanishini va hosildorligini ta'minlaydi. Dorivor o'simliklarni yetishtirishda kimyoviy pestitsidlardan voz kechish ekologik xavfsizlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Biologik himoya usullari, masalan, foydali hasharotlardan foydalanish, o'simlik ekstraktleri asosida tayyorlangan tabiiy preparatlar qo'llanilishi tavsiya etiladi.

Ekologik toza texnologiyalarda suvdan tejankor foydalanish muhim masala hisoblanadi. Tomchilatib sug'orish texnologiyasi dorivor o'simliklarning suvga

bo'lgan ehtiyojini optimal darajada qondirib, suv isrofini kamaytiradi va tuproqning sho'rlanishini oldini oladi. Bugungi kunda ekologik toza mahsulotlarga bo'lgan talab ortib bormoqda. Dorivor o'simliklarni ekologik toza texnologiyalar asosida yetishtirish ularni sertifikatlash imkonini beradi va xalqaro bozorda raqobatbardoshligini oshiradi.

Dorivor o'simliklarni yetishtirishda ekologik toza texnologiyalardan foydalanish nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilish, balki yuqori sifatli va xavfsiz dorivor xomashyo yetishtirishning muhim sharti hisoblanadi. Organik dehqonchilik, biologik o'g'itlar va ekologik himoya usullarining joriy etilishi qishloq xo'jaligining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Shu sababli ekologik toza texnologiyalarni keng joriy etish dolzarb vazifalardan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. FAO. Organic agriculture and medicinal plants. Rome, 2020.
2. WHO. Guidelines on good agricultural practices for medicinal plants. Geneva, 2018.
3. Karimov A.A. Dorivor o'simliklar yetishtirish ekologiyasi. – Toshkent: Fan, 2019.
4. Altieri M.A. Agroecology: The science of sustainable agriculture. CRC Press, 2018.
5. Lampkin N. Organic Farming. Ipswich, 2017.